

สภาพการใช้ภาษาจีนของผู้ประกอบการร้านค้าตลาดน้ำคลองแห อำเภหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา

Chinese Language of Sellers and Vendors in Khlong Hae Floating Market,
Songkhla Province

กาญจนารัตติ อุไรรัตน์^{1*}, มาธูรี อุไรรัตน์², อัฐพร ชาญชญาณนท์¹, จิตารัตน์ น้อยสุวรรณ¹
และเสาวนีย์ รัตนอรุณ³

Kanjanarat Urairat^{1*}, Mathuree Urairat², Auttaporn Chanchayanon¹,
Tidarat Noysuwan¹ and Saowanee Rattanaaroon³

¹ อาจารย์, สาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ, วิทยาลัยนานาชาติดิษยะศริน, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

¹ Lecturer, Business Chinese, Didyasarin International College, Hatyai University.

² นักวิจัยอิสระ

² Independent Researcher.

³ อาจารย์, สาขาวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว, วิทยาลัยนานาชาติดิษยะศริน, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

³ Lecturer, Tourism Industry, Didyasarin International College, Hatyai University.

*Corresponding, E-mail: Kanjanarat@hu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการใช้ภาษาจีนของผู้ประกอบการร้านค้าตลาดน้ำคลองแห อำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมกับผู้ประกอบการร้านค้าตลาดน้ำคลองแหทั้งบนบก และในเรือจำนวน 20 คน ผลการศึกษาพบว่าสภาพการใช้ภาษาจีนของผู้ประกอบการร้านค้ายังมีน้อยมาก แต่จะมีการใช้ภาษาอังกฤษ และภาษามลายูเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร วิธีการสื่อสารของผู้ประกอบการร้านค้า คือใช้วิธีการเขียนป้ายบอกชื่อสินค้า และราคาสินค้า ใช้การสนทนาบอกชื่อสินค้า แนะนำสินค้า และบอกราคาสินค้า รวมถึงใช้ท่าทางในการบอกราคาสินค้า โดยทักษะและวิธีการเหล่านี้เกิดจากการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัว การศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง การเข้าโครงการฝึกอบรม และประสบการณ์ของผู้ประกอบการร้านค้า

คำสำคัญ: ภาษาจีน, ตลาดน้ำคลองแห, ผู้ประกอบการร้านค้า

Abstract

The objective of this research is to study the Chinese language uses of the sellers and vendors at Klong Hae Floating Market, Hatyai District, Songkhla Province. The qualitative approaches, in-depth interviews and participatory observations were used with the sellers and vendors in Klong Hae Floating Market both on land and on boats, total 20 persons. The Chinese language uses of the sellers and vendors remain minimal. Normally, they use English language and Malay language for communication. They write down the names and price of products on labels. They make conversations to tell the products' names, to recommend products and to tell the product prices. They also use gestures to tell product prices. These skills and methods caused by learning from the surrounding environment, self-learning, training programs, and the experience of the shop operators.

Keywords: Chinese Language, Klong Hae Floating Market, Sellers and Vendors

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวถือเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจรูปแบบหนึ่งที่มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยสังเกตได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก อ้างตามสถิตินักท่องเที่ยวปี พ.ศ.2558 ถึงปี พ.ศ.2562 พบว่านักท่องเที่ยวต่างชาติมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียและชาวสิงคโปร์ด้วยเช่นกันที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับจำนวนนักท่องเที่ยวประเทศอื่นแล้ว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562) และนอกจากนี้ภาษาจีนถือเป็นภาษาสากล เป็นภาษาที่ได้รับการยอมรับจากนานาชาติ ทั้งยังเป็นภาษาที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก รวมถึงเป็นภาษาที่มีผู้ใช้มากที่สุด ส่งผลให้ภาษาจีนเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อคนไทย ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการท่องเที่ยว การลงทุนทำธุรกิจ การติดต่อค้าขายที่ผู้คนจำเป็นต้องใช้ภาษาจีนในการติดต่อสื่อสารกันรองลงมาจากภาษาอังกฤษ และภาษาจีนยังเป็นภาษาที่ควรเรียนรู้ (สำนักยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย, 2553)

ปัจจุบันกระแสนิยมในการท่องเที่ยวของผู้คนมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม นักท่องเที่ยวเริ่มหันมาสนใจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หรือการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนมากขึ้น โดยการเรียนรู้หรือสัมผัสวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น ๆ (ชลลดา มงคลวนิช, 2559) จังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดที่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียและชาวสิงคโปร์ สืบเนื่องมาจากจังหวัดสงขลาเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว การคมนาคมขนส่ง และเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจการค้าของภาคใต้ตอนล่าง จึงทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2545) โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลสำคัญ หรือช่วงวันหยุดยาว เช่น วันชาติ วันตรุษจีน หรือช่วงปิดเทอม จะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากเป็นพิเศษ ตลาดน้ำถือเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่แสดงถึงความ เป็นเอกลักษณ์ของไทย เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติล้วนให้ความสนใจ ทั้งยังสื่อถึงวิถีชีวิต และวัฒนธรรมการค้าขายบนเรือของคนไทยในสมัยก่อน การท่องเที่ยวตลาดน้ำถือเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางน้ำ และกิจกรรมการท่องเที่ยว

เชิงวัฒนธรรมที่ให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสสัมผัสกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน (ชลดา แสงมณี ศิริสาธิตกิจ, 2555) และด้วยการพัฒนาอย่างรวดเร็วของตลาดน้ำจึงส่งผลต่อการกระจายรายได้ของคนในชุมชน

ตลาดน้ำคลองแหเป็นสถานที่ท่องเที่ยวในรูปแบบตลาดน้ำเชิงวัฒนธรรม ที่มีการจำหน่ายสินค้าภายในเรือ และสินค้าบนบก (เจตน์สุภษฎ์ สังข์พันธ์ และคณะ, 2559) โดยตลาดน้ำแห่งนี้ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติจึงส่งผลให้การใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญในการติดต่อสื่อสาร หรือการสนทนาค้าขายกับนักท่องเที่ยว อันจะนำไปสู่การกระตุ้นยอดขายของสินค้าและจำนวนของนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาสภาพการใช้ภาษาจีนของผู้ประกอบการร้านค้าตลาดน้ำคลองแหอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมกับผู้ประกอบการร้านค้าตลาดน้ำคลองแหทั้งบนบก และทางเรือ จำนวน 20 คน เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลสภาพการใช้ภาษาจีนของผู้ประกอบการร้านค้าตลาดน้ำคลองแห และผลของการวิจัยจะนำไปหาวิธีการส่งเสริมหรือพัฒนาทักษะทางด้านภาษาจีนให้กับผู้ประกอบการร้านค้าตลาดน้ำคลองแหต่อไป เพื่อช่วยในการติดต่อสื่อสาร และส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีทางการท่องเที่ยวของชุมชนให้มีความหลากหลาย และเป็นสากลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการใช้ภาษาจีนของผู้ประกอบการร้านค้าตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

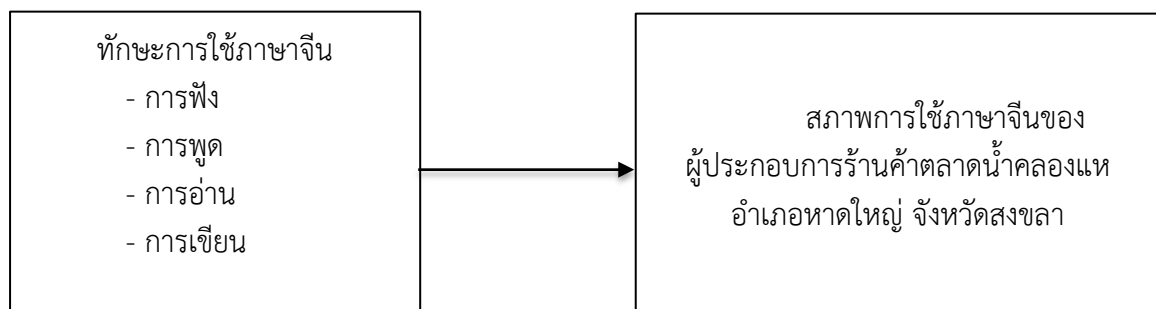
แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

แนวคิดเกี่ยวกับภาษาจีน

ประเทศไทยก้าวสู่ประชาคมอาเซียน และรัฐบาลมีการเตรียมความพร้อมโดยต้องการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ ทั้งภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาอื่นๆ ให้แก่ประชาชนทุกกลุ่มอาชีพได้ใช้ในการติดต่อสื่อสารตามความต้องการแต่ละพื้นที่ และเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพให้กับทุกกลุ่มอาชีพ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2557) ซึ่งการใช้ภาษาจีนต้องอาศัยการฝึกทักษะด้านต่าง ๆ โดยผ่านการฝึกฝนเพื่อให้มีการพัฒนา ในการเรียนภาษาจีนมีความแตกต่างกับการเรียนภาษาอังกฤษ การเรียนภาษาจีนต้องเริ่มจากการเรียนพินอิน คือ ระบบการถอดเสียงภาษาจีน โดยพินอินจะประกอบไปด้วยพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ นอกจากนั้นยังต้องเรียนรู้การเขียนอักษรจีน ฝึกฝนการเขียนลำดับขีดตัวอักษรจีน ในหนึ่งตัวอักษรประกอบไปด้วยเส้นขีดที่หลากหลาย และมีขั้นตอนที่ซับซ้อน เพราะฉะนั้นการเรียนภาษาจีนนอกจากต้องออกเสียงให้ถูกต้องชัดเจนแล้ว การเขียนให้ถูกต้องตามหลักการก็เป็นส่วนสำคัญในการเรียนด้วยเช่นกัน (Norman, 1988)

ในการศึกษาภาษาจีนนั้นต้องอาศัยทักษะทั้งสี่ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนซึ่งปัญญา วรรณชัย (2553) ได้กล่าวว่า ทักษะภาษาจีนควรเริ่มจากทักษะการฟังไปสู่การพูด การอ่าน และการเขียนตามลำดับ โดยทักษะการฟัง และการพูดถือเป็นจุดสำคัญของการสื่อสาร และเมื่อสองทักษะนี้มีการพัฒนาแล้ว ทักษะอื่น ๆ ก็จะมีการพัฒนาตามมาด้วยเช่นกัน แต่โดยหลักการแล้วทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนควรจะเรียนรู้ควบคู่กันไปทั้งสี่ทักษะ เพื่อเป็นการปูพื้นฐานทางด้านภาษาที่ครบถ้วนสมบูรณ์อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ในขั้นที่สูงขึ้นต่อไป ส่วนทักษะในการฟัง ส่วนวัฒนธรรม บุญจับ

(2541) ได้กล่าวว่า การฟัง คือ การรับรู้เรื่องราวจากการได้ยินแล้วทำความเข้าใจจนสามารถนำสารนั้นไปใช้ประโยชน์ได้อย่างถูกต้องตามจุดมุ่งหมายของผู้พูด ต้องมีวิจารณญาณในการฟัง และมีมารยาทในการฟังด้วย นอกจากนี้ทักษะการฟังแล้วนั้นรังสรรค์ จันตะ (2541) ได้ให้ความหมายทักษะการพูดว่า หมายถึง กระบวนการสื่อสารของมนุษย์ ซึ่งผู้พูดจะเป็นผู้ส่งสาร หรือความต้องการ และความคิดเห็นประกอบกับกริยาท่าทางต่างๆไปยังผู้ฟังเพื่อให้ทราบ และเข้าใจสารที่ตรงกัน ซึ่งการพูดภาษาในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ไม่ได้มีแต่การออกเสียงสำเนียงที่ถูกต้องในรูปแบบที่เหมาะสม หรือเหมือนกับเจ้าของภาษาเท่านั้น แต่การพูดต้องใช้คำศัพท์ การเรียงคำ และไวยากรณ์ของภาษานั้นมาผูกเป็นวลี หรือประโยค เพื่อให้เกิดความหมายที่ต้องการจะสื่อ (Bygate, 1991) ส่วนเรวดี อาษานาม (2537) ได้ให้ความหมายของทักษะการอ่านว่า หมายถึง กระบวนการแบ่งความหมายของตัวอักษร หรือสัญลักษณ์ที่มีการจดบันทึก และเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่านตลอดจนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ สรุปได้ว่าหัวใจของการอ่านคือการเข้าใจความหมายของคำที่ผู้อ่านคิดไตร่ตรองเรื่องที่ทำก่อน แล้วจึงนำเอาใจความสำคัญที่อ่านนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ทักษะการอ่านที่สำคัญ คือ การเข้าใจความหมายของเรื่องที่ทำ และทักษะการเขียนโดยวรรณิ โสมประยูร (2544) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การเขียนเป็นเครื่องมือการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด และความต้องการของบุคคลออกมาเป็นสัญลักษณ์หรือตัวอักษรเพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ เพราะการเขียนเป็นทักษะการส่งออกตามหลักของภาษาศิลป์ ซึ่งในการวิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับภาษาจีนมาใช้ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมกับกลุ่มผู้ประกอบการร้านค้าตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน 20 คน ซึ่งคัดเลือกจากผู้ประกอบการร้านค้าที่ดำเนินกิจการมาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปีและผู้ประกอบการร้านค้าที่ยินดีให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัยในครั้งนี้ โดยแบ่งเป็นผู้ประกอบการในเรือ จำนวน 10 คน และผู้ประกอบการบนบกจำนวน 10 คน โดยสัมภาษณ์จนข้อมูลอิ่มตัว อีกทั้งยังมีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า และนำข้อมูลมาวิเคราะห์แยกเป็นประเด็นหมวดหมู่ โดยใช้วิธีการพรรณนาในการเขียน (สุภางค์ จันทวานิช, 2549)

ผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่าสภาพการใช้ภาษาจีนของผู้ประกอบการร้านค้าตลาดน้ำคลองแห อำเภอบางขัน จังหวัดสงขลานั้น การใช้ภาษาจีนของผู้ประกอบการร้านค้าตลาดน้ำยังคงมีน้อย เนื่องจากผู้ประกอบการค้ายังขาดทักษะทางด้านภาษาจีนในการสื่อสาร แม้ว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเป็นชาวมาเลเซียเชื้อสายจีน แต่ก็ยังมีนักท่องเที่ยวบางส่วนที่เป็นชาวมาเลเซีย ชาวสิงคโปร์ และนักท่องเที่ยวชาวยุโรป ส่วนใหญ่นิยมใช้ภาษาอังกฤษ และภาษามลายูเป็นหลักในการสื่อสาร ซึ่งวิธีการสื่อสารในการใช้ภาษาของผู้ประกอบการร้านค้า แบ่งออกเป็น 3 วิธีได้แก่ 1. การใช้วิธีการเขียนป้ายบอกสินค้า และราคา 2. การใช้วิธีการสนทนาบอกสินค้าและราคา และ 3. การใช้ท่าทางในการบอกราคาสินค้า ดังนี้

1. การใช้วิธีการเขียนป้ายบอกสินค้าและราคา เป็นวิธีพื้นฐานที่ผู้ประกอบการร้านค้าส่วนใหญ่ นิยมใช้เกือบจะทุกร้าน เพราะง่าย สะดวก และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมอ่านป้าย และราคาก่อนที่จะตัดสินใจซื้อ ดังคำพูดของป้าจิ้น (นามสมมุติ) “ส่วนใหญ่ทุกร้านจะมีป้ายบอกราคาสินค้า โดยทางเทศบาล ทำให้ผู้ประกอบการร้านค้าทางเรือตั้งแต่ช่วงที่ตลาดน้ำเพิ่งเปิด ป้าคิดว่า เป็นวิธีที่ดี เพราะในระยะแรก ป้าพูดภาษาอังกฤษไม่ได้ บางครั้งใช้วิธีการชี้ป้ายสินค้า แต่ตอนนี้ก็พูดได้บ้างแล้ว เช่น โคโคนัท ออเรนจ์ ทะเว้นดีบัท” ส่วนก๊ะนา (นามสมมุติ) ได้กล่าวว่า “มีป้ายสินค้าที่เทศบาลจัดทำให้ถือว่าสะดวกต่อผู้ประกอบการที่ขายสินค้าในเรือมาก เพราะไม่ต้องบอกว่าขายสินค้าอะไร หรือสินค้าราคาเท่าไร” ในขณะที่พี่จู้ (นามสมมุติ) ได้กล่าวว่า “ผู้ประกอบการที่ขายสินค้าบนบกส่วนใหญ่ทำป้ายสินค้าเอง มีทั้งร้านค้าที่มีป้ายและไม่มีป้าย แต่ถ้าร้านไหนที่ไม่มีป้ายบอกราคาสินค้าไว้ นักท่องเที่ยวจะถามพี่ถึงจะพูดภาษาอังกฤษตอบกลับไป” และพี่น้ำ (นามสมมุติ) ได้กล่าวว่า “ที่ร้านพี่ขายของที่ระลึก เขียนราคาสินค้าเพียงอย่างเดียว แค่นี้นักท่องเที่ยวก็เข้าใจแล้ว” และป้าสวย (นามสมมุติ) ได้กล่าวว่า “ป้าจะเขียนป้ายชื่อสินค้าและราคาทั้งภาษาอังกฤษ ภาษามลายูไว้ วิธีนี้สะดวก เพราะไม่ต้องพูดภาษาเยอะ ป้ารอรับเงินและทอนเงินอย่างเดียว”

2. การใช้วิธีสนทนาบอกสินค้าและราคา น้ามา (นามสมมุติ) กล่าวว่า “ไม่ได้เขียนป้ายสินค้าและราคาไว้ เพราะขายสินค้าหลายอย่าง น้าจึงจำลูกน้องที่พูดภาษาได้แทน” ส่วนยายหงบ (นามสมมุติ) ได้กล่าวว่า “ไม่ได้เขียนป้ายราคาสินค้า เพราะยายเขียนไม่ได้ เมื่อนักท่องเที่ยวถามยายจะพูดแค่ เท็นบัท” นอกจากนี้ ก๊ะชา (นามสมมุติ) กล่าวว่า “เวลานักท่องเที่ยวถามก๊ะชาจะใช้ภาษาอังกฤษ หรือมลายูตอบกลับไป เพราะฉะนั้นจึงไม่มีการเขียนป้ายสินค้าและราคาไว้” ในขณะเดียวกันพี่หลาย (นามสมมุติ) กล่าวว่า “พี่เคยขายของอยู่ในตลาดก็จะพูดได้หลายภาษาทั้งอังกฤษ มลายู จีนจะเขียนป้ายราคาสินค้าบางอย่างเท่านั้น” ส่วนก๊ะนี (นามสมมุติ) ได้กล่าวว่า “ก๊ะถูกจ้างให้มาขายของ เพราะพูดภาษามลายูและภาษาอังกฤษได้ ขณะที่นักท่องเที่ยวเข้าร้าน ก๊ะต้องพูดโน้มน้าวให้ซื้อสินค้า”

3. การใช้ท่าทางในการบอกราคาสินค้า ภาษามือ หรือภาษาท่าทาง ก็เป็นภาษาหนึ่งที่จำเป็นต้องใช้เมื่อไม่สามารถที่จะพูดติดต่อสื่อสาร ในการค้าขายสินค้าได้ ซึ่งการใช้ภาษาท่าทางด้วยการชี้บอกหรือทำมือบอกจำนวนเป็นตัวเลข ก็สามารถที่จะทำให้การสื่อสารประสบความสำเร็จด้วย ดังคำกล่าวของป้าจิ้น (นามสมมุติ) “หากพูดภาษาอังกฤษไม่ได้ จะให้ภาษาท่าทางในการซื้อขายสินค้า” ส่วนก๊ะนา (นามสมมุติ) กล่าวว่า “หลังจากที่ลูกค้าเลือกสินค้าเสร็จแล้ว ก๊ะบอราคาโดยใช้นิ้วมือ เพียงแค่นี้พวกเขาก็เข้าใจแล้ว” และยายสวย (นามสมมุติ) กล่าวว่า “ช่วงระยะแรกๆพูดภาษาไม่ได้เลย จึงเลือกใช้วิธีการชี้นิ้วถามความต้องการของลูกค้า ส่วนเรื่องการชำระเงิน ถ้าลูกค้าชำระเงินไม่ครบยายใช้วิธีการชี้ไปที่ธนบัตร” ส่วนวิธีการศึกษาในการใช้ภาษาของผู้ประกอบการร้านค้าตลาดน้ำคลองแห นั้นแบ่งออกเป็น 3 วิธี

ได้แก่ 1. จากการศึกษาและอบรมอันประกอบด้วย การเรียนในวัยเด็กและการเข้ารับการอบรม
2. จากสิ่งแวดล้อมอันประกอบด้วยจากนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ และผู้ประกอบการร้านค้า
3. จากประสบการณ์อันประกอบด้วยการเป็นแม่ค้าในตลาดมาก่อน และการอาศัยอยู่ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มาก่อน ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

1. จากการศึกษาและอบรม ภูมิหลังของผู้ประกอบการร้านค้าในการใช้ภาษาเพื่อติดต่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยวนั้นบางส่วนได้มาจากการศึกษา หรืออบรมอันประกอบไปด้วย การเรียนในวัยเด็กด้วยสถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนได้มีหลักสูตรด้านภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ จึงทำให้ผู้ประกอบการร้านค้าได้นำทักษะทางด้านภาษาจากการศึกษามาใช้เพื่อติดต่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยว ดังคำกล่าวของยายอ้วน (นามสมมุติ) กล่าวว่า “ยายเรียนภาษาต่างประเทศมาตั้งแต่เด็กจึงทำให้พูดภาษาอังกฤษได้” ส่วนป้าจิ้น (นามสมมุติ) กล่าวว่า “ในสมัยก่อนโรงเรียนมีการสอนภาษาอังกฤษ ยายจึงพูดได้นิดหน่อย” นอกจากนี้ ยายหงบ (นามสมมุติ) กล่าวว่า “เมื่อก่อนยายไม่ได้เรียนหนังสือจึงพูดภาษาต่างประเทศไม่ได้” และป้าหญิง (นามสมมุติ) กล่าวว่า “ช่วงแรก ๆ ขณะที่ลูกค้าเข้ามาซื้อของในร้านเขามองอะไรป่าตอบไม่ได้เลยเพราะฐานะทางบ้านไม่ดีจึงทำให้ไม่ได้เรียนหนังสือ แต่ตอนนี้ป้าพูดภาษาได้บ้างแล้ว”

การเข้ารับการอบรมที่ทางเทศบาลเมืองคลองแหสังเกตเห็นถึงความสำคัญ และความจำเป็นในการใช้ภาษาของผู้ประกอบการร้านค้า ทั้งยังเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวอีกทางหนึ่งทางเทศบาล จึงได้มีการจัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่งในการจัดโครงการฝึกอบรมด้านภาษาให้กับผู้ประกอบการร้านค้าจึงทำให้ผู้ประกอบการได้รับความรู้ และสามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวได้ ดังคำกล่าวของพินิต (นามสมมุติ) กล่าวว่า “ในช่วงที่ตลาดน้ำเพิ่งเปิดในระยะแรกๆ นั้น เทศบาลมีการจัดโครงการอบรมให้แก่ผู้ประกอบการร้านค้า โดยผู้ใดสนใจสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ พี่ก็ได้เข้าอบรม คุณครูสอนให้พูดสนทนาการค้าขาย ฟังจดไว้เพื่อนำมาใช้กับนักท่องเที่ยว” ส่วนยายอ้วน (นามสมมุติ) ได้กล่าวว่า “หากผู้ประกอบการร้านค้าต้องการอบรมภาษาต่างประเทศที่ใช้สำหรับการค้าขาย สามารถแจ้งทางเทศบาลคลองแหได้เพื่อให้ทางเทศบาลเปิดจัดอบรมให้” นอกจากนี้พินิต (นามสมมุติ) ได้กล่าวว่า “เทศบาลมีการจัดอบรมให้หลายครั้งแล้ว ทั้งภาษาอังกฤษ ภาษามลายู และภาษาจีน โดยที่ผู้ประกอบการทุกคนสามารถเข้าร่วมได้ พี่ก็ได้มีโอกาสเข้าร่วมการอบรมจึงทำให้ใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารได้บ้าง” และป้าจิ้น (นามสมมุติ) ได้กล่าวว่า “ป้าสามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารได้ เพราะไปเข้าร่วมอบรมที่ทางเทศบาลคลองแหจัดให้ เดิมทีป้าพูดไม่ได้เลย แต่หลังจากที่เข้ารับการอบรมทำให้ป้าจำคำศัพท์และพูดได้บ้าง”

2. จากสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับการพัฒนาทักษะทางด้านภาษาของผู้ประกอบการร้านค้า อันประกอบด้วย จากนักท่องเที่ยว การเรียนรู้ของผู้ประกอบการในระยะเริ่มต้นของการก่อตั้งตลาดน้ำคลองแห ได้รับการเรียนรู้จากนักท่องเที่ยวที่มาซื้อสินค้า หรือใช้บริการต่างๆ ที่ตลาดน้ำจัดให้ เช่น การใช้บริการห้องน้ำดังกล่าวของป้าสวย (นามสมมุติ) “ป้าเรียนรู้ภาษาจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาซื้อของภายในร้าน ช่วงแรกป้าฟังไม่รู้เรื่อง แต่หลังจากที่ฟังบ่อยๆ หรือฟังทุกวันก็จะจำได้ว่าต้องพูดอย่างไร” และยายหงบ (นามสมมุติ) กล่าวว่า “ยายพูดภาษาไม่ได้เลย เพราะไม่ได้เรียนหนังสือมา ยายเพียงแค่จำที่คนอื่นเขาพูดกัน”

จากมัคคุเทศก์ หรือไกด์ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญที่ช่วยผู้ประกอบการร้านค้าหลายรายในการติดต่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยว โดยคำศัพท์ไหนที่ไม่ทราบ เขียน หรือแปลไม่ได้ก็จะใช้วิธีการสอบถามจากมัคคุเทศก์ ดังคำกล่าวของพี่น้ำ (นามสมมุติ) “ถ้ามีคำศัพท์คำไหน ที่ไม่รู้ พี่จะถามจากไกด์ หรือให้ไกด์เขียนใส่กระดาษให้” ส่วนป้าสวย (นามสมมุติ) กล่าวว่า “ถ้าหากนักท่องเที่ยวถามแล้วคำตอบไม่ได้ ไกด์จะเป็นคนคอยช่วย ป้าจึงจำเอาไว้เพื่อที่จะนำไปใช้ในครั้งต่อไป” และป้าหญิง (นามสมมุติ) ได้กล่าวว่า “ป้าขอให้ไกด์เขียนภาษาให้ว่าแปลว่าอะไร อีกทั้งไกด์ยังใจดีสามารถถามได้ทุกอย่าง”

จากผู้ประกอบการร้านค้าด้วยกัน ผู้ประกอบการร้านค้าตลาดน้ำคลองแหมีหลากหลาย ทั้งวัยรุ่นวัยกลางคน วัยสูงอายุที่มาค้าขายสินค้า และด้วยภูมิหลังทางด้านการศึกษาที่แตกต่างกัน ทำให้ผู้ประกอบการร้านค้าบางส่วนไม่สามารถที่จะพูดติดต่อสื่อสารได้เลย แต่ผู้ประกอบการบางส่วนก็มีทักษะทางด้านการใช้ภาษาติดต่อสื่อสารที่ดีในระดับหนึ่ง ผู้ประกอบการร้านค้าจึงจะเป็นผู้ที่คอยช่วยเหลือผู้ประกอบการรายอื่นด้วยกันที่ไม่สามารถสื่อสารได้ ดังคำกล่าวของยายหงบ (นามสมมุติ) “ถ้ายายพูดไม่ได้ จะถามจากร้านข้างๆ เขาก็จะช่วยพูดให้ แต่ยายก็พยายามจำที่เขาพูดไว้และจะนำไปใช้ในครั้งหน้า” และพี่จู้ (นามสมมุติ) กล่าวว่า “ถ้าหากมีลูกค้ามาเลยเข้าร้าน พี่จะขอให้กะร้านข้างๆ ช่วยพูดให้ เพราะกะพูดได้หลายภาษา”

3. จากประสบการณ์ ประสบการณ์ในอดีตของผู้ประกอบการร้านค้าบางส่วนก็มีส่วนช่วยทำให้ประสบความสำเร็จในการค้าขายได้ ซึ่งประกอบด้วย การเป็นแม่ค้าในตลาดมาก่อน หากมีประสบการณ์ในการค้าขายกับนักท่องเที่ยวมาก่อนก็จะทำให้ไม่มีปัญหาทางด้านติดต่อสื่อสารเพื่อการค้าขาย ด้านการเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวมาซื้อสินค้า และด้านการต่อรองราคาสินค้า ดังคำพูดของพี่หลาย (นามสมมุติ) “พี่เคยขายของที่ตลาดปลาช่ามาก่อน และอีกอย่างพี่พูดได้ หลายภาษา ไม่ว่าจะเป็นภาษาอังกฤษ ภาษามลายู และภาษาจีน” นอกจากนั้นยายอ้วน (นามสมมุติ) กล่าวว่า “ผู้ประกอบการร้านค้าที่มาจากตลาดปลาช่า เขาพูดได้หลายภาษา เพราะฉะนั้นจะไม่มีปัญหาในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว” ส่วนก๊าะซา (นามสมมุติ) ได้กล่าวว่า “ก๊าะได้ใช้ภาษาอยู่บ่อยๆ สามารถพูดสนทนาสื่อสารได้ ทั้งยังขายของอยู่ในตลาดมาก่อน พอถึงวันศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ ก๊าะจะมาขายที่นี่”

การอาศัยอยู่ใน 3 จังหวัดชายแดนใต้มาก่อน ผู้ประกอบการร้านค้าที่มีภูมิลำเนาเดิมจาก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มักจะมีทักษะในการสื่อสารด้านภาษามลายูเป็นอย่างดี จึงทำให้ไม่มีปัญหาเมื่อนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียที่เป็นมุสลิม ดังคำกล่าวของพี่นิต (นามสมมุติ) ได้กล่าวว่า “แต่ก่อนพี่อาศัยอยู่ที่ 3 จังหวัดภาคใต้จึงสามารถพูดภาษามลายูได้” ส่วนยายอ้วน (นามสมมุติ) กล่าวว่า “ในอดีตบ้านยายอยู่ยะลา เพราะฉะนั้นจึงพูดภาษามลายูได้ตั้งแต่เด็กๆ จนทุกวันนี้ก็ยังพูดได้ เพราะต้องนำมาใช้สื่อสารกับลูกค้า” และนำมา (นามสมมุติ) กล่าวว่า “น้ำจ้างลูกจ้างที่อยู่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ที่พูดภาษามลายูได้ วิธีนี้จะเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าร้านเพื่อซื้อสินค้าได้เป็นอย่างดี”

สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษาพบว่าสภาพการใช้ภาษาจีนของผู้ประกอบการร้านค้ายังมีน้อยมาก เนื่องมาจากผู้ประกอบการร้านค้าคิดว่าภาษาจีนเป็นภาษาที่ยาก และซับซ้อน ทั้งในเรื่องของการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน จึงทำให้ภาษาจีนไม่เป็นเป็นที่นิยม และสนใจสำหรับผู้ประกอบการร้านค้าตลาดน้ำคลองแห อีกทั้งส่วนใหญ่นิยมใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลักในการสื่อสาร ซึ่งการใช้ภาษาจีนนั้นต้องอาศัยการฝึกทักษะด้านต่างๆ โดยผ่านการฝึกฝนเพื่อให้มีการพัฒนา ในการเรียนภาษาจีนมีความแตกต่างกับการเรียนภาษาอังกฤษ โดยที่การเรียนภาษาจีนต้องเริ่มจากการเรียนพินอิน คือ ระบบการถอดเสียงภาษาจีน พินอินจะประกอบไปด้วยพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ นอกจากนั้นยังต้องเรียนรู้การเขียนอักษรจีน ฝึกฝนการเขียนลำดับขีดตัวอักษรจีน ในหนึ่งตัวอักษรประกอบไปด้วยเส้นขีดที่หลากหลาย และมีขั้นตอนที่ซับซ้อน เพราะฉะนั้นการเรียนภาษาจีนนอกจากต้องออกเสียงให้ถูกต้องชัดเจนแล้ว การเขียนให้ถูกต้องตามหลักการก็เป็นส่วนสำคัญในการเรียนด้วยเช่นกัน (Norman, 1988) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มินตรา ไชยชนะ และคณะ (2560) พบว่าปัญหาที่พบมากที่สุดในการสื่อสาร คือ ทักษะในการพูดอันประกอบด้วย การสนทนาทางโทรศัพท์ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับโรงแรมและการท่องเที่ยว และการพูดเป็นประโยคที่สมบูรณ์ ส่วนปัญหาด้านทักษะการฟังที่พบมากที่สุด คือ การฟังเพื่อวิเคราะห์ปัญหาของนักท่องเที่ยว การฟังประโยคที่ซับซ้อนและการฟังประโยคแบบง่ายๆ

วิธีการสื่อสารของผู้ประกอบการร้านค้า คือ ใช้วิธีการเขียนป้ายบอกชื่อสินค้าและราคาสินค้า เนื่องจากผู้ประกอบการร้านค้าขาดทักษะการใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสาร เพราะว่าการเรียนภาษาจีนนั้นต้องอาศัยทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งทักษะภาษาจีนควรเริ่มจากทักษะการฟัง ไปสู่การพูด การอ่าน และการเขียนตามลำดับ โดยทักษะการฟัง และการพูดถือเป็นจุดสำคัญของการสื่อสาร และเมื่อสองทักษะนี้มีการพัฒนาแล้ว ทักษะอื่น ๆ ก็จะมีการพัฒนาตามมาด้วยเช่นกัน (ปัญญา วรณชัย, 2553)

ใช้การสนทนาบอกชื่อสินค้า แนะนำสินค้า และบอกราคาสินค้า เนื่องจากผู้ประกอบการร้านค้ามีความรู้เกี่ยวกับทักษะทางด้านภาษาอยู่บ้าง ทำให้สามารถสื่อสารได้ในระดับหนึ่ง แต่ถ้อยคำยังขาดทักษะการสื่อสารทางภาษา ดังนั้นทางเทศบาลเมืองคลองแหจึงได้จัดการอบรมทางด้านภาษาให้แก่ผู้ประกอบการร้านค้าตลาดน้ำคลองแห แต่ในการอบรมแต่ละครั้งยังขาดความต่อเนื่อง ทำให้ผู้ประกอบการไม่ได้นำมาใช้ ส่วนทักษะทางด้านภาษาจีนเองก็มีการจัดฝึกอบรมด้วยเช่นกัน แต่ผู้ประกอบการร้านค้าคิดว่าภาษาจีนยาก ความจำเป็นในการใช้ก็มีน้อย ผู้ประกอบการร้านค้าจึงไม่ได้นำมาใช้เท่าที่ควร จึงไม่สนใจที่จะนำมาใช้ในการค้าขาย หรือสนทนาสื่อสารกับนักท่องเที่ยว

รวมถึงการใช้ท่าทางในการบอกราคาสินค้า เนื่องจากผู้ประกอบการร้านค้าขาดทักษะทางด้านภาษาต่างประเทศ รู้คำศัพท์น้อย ไม่สามารถเรียบเรียงเป็นประโยคได้ และยังขาดความมั่นใจที่จะใช้ภาษาในการสนทนาสื่อสาร สอดคล้องกับผลการวิจัยของนางสมร พงษ์พานิช (2554) ที่พบว่า ปัญหาในการพูดภาษาอย่างเป็นทางการในที่ชุมชนของนิสิต คือ การขาดความมั่นใจในตนเอง มีความรู้ด้านคำศัพท์น้อย อีกทั้งผู้ประกอบการร้านค้าไม่สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้ เนื่องจากในระยะแรกที่มีการเปิดตลาดน้ำผู้ประกอบการร้านค้าไม่สามารถที่จะใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารได้ เพราะไม่ได้เรียนหนังสือมา หรือบางคนเรียนจบชั้นประถมศึกษาทำให้ไม่สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างเต็มที่ แต่ผู้ประกอบการร้านค้าตลาดน้ำคลองแหเองก็อยากที่จะใช้ภาษาต่างประเทศในการติดต่อสื่อสาร แนะนำสินค้า ตลอดจนการขายสินค้ากับนักท่องเที่ยวต่างชาติ แต่ยังขาดทักษะทางด้านภาษา จึงส่งผลให้ผู้ประกอบการ

ร้านค้าตัดสินใจเลือกใช้ภาษามือ หรือภาษาท่าทางในการสื่อสาร โดยทักษะและวิธีการเหล่านี้เกิดจากการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยเรียนรู้จากนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ และผู้ประกอบการร้านค้าด้วยกัน เนื่องจากสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ ถ้าได้ฝึกฝนบ่อย หรือปฏิบัติซ้ำ ๆ ก็ส่งผลให้เกิดทักษะความชำนาญ

การศึกษาและอบรมอันประกอบด้วย การเรียนในวัยเด็ก เนื่องจากในอดีตผู้ประกอบการร้านค้าตลาดน้ำคลองแหบางรายมีโอกาสได้เรียนภาษาอังกฤษ และภาษาจีนเพียงเล็กน้อย จึงทำให้สามารถสนทนาสื่อสารได้บ้าง แต่ไม่ชำนาญเท่าที่ควร ส่วนทักษะทางด้านภาษาอื่น ๆ ไม่ได้มีการเรียนรู้ เนื่องจากหลักสูตรในสมัยก่อนไม่ได้มีการสอดแทรกในการเรียนการสอน รวมไปถึงการเข้าโครงการฝึกอบรมที่ทางเทศบาลเมืองคลองแหเห็นถึงความสำคัญ และเห็นถึงความจำเป็นในการใช้ภาษาของผู้ประกอบการร้านค้า เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว และพัฒนาด้านเศรษฐกิจ อันส่งผลในการสร้างรายได้ ส่งเสริมการประกอบอาชีพให้แก่คนชุมชน และประสบการณ์ของผู้ประกอบการร้านค้า อันประกอบด้วย การเป็นแม่ค้าในตลาดมาก่อน และการอาศัยอยู่ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มาก่อน เนื่องจากการมีประสบการณ์เป็นสิ่งที่สำคัญ และช่วยส่งเสริมการพัฒนาอาชีพ และการสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน

ซึ่งผลจากการศึกษาคั้งนี้เทศบาลเมืองคลองแหและหน่วยงานต่าง ๆ ที่ประกอบกิจการตลาดน้ำสามารถนำไปปรับใช้เพื่อช่วยเพิ่มทักษะด้านภาษาที่จำเป็นสำหรับผู้ประกอบการร้านค้าเพื่อเพิ่มหรือกระตุ้นยอดขายต่อไป อีกทั้งในการวิจัยครั้งต่อไปควรจะมีการศึกษาหรือจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านภาษาให้กับผู้ประกอบการร้านค้าต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (25 เมษายน 2562). *ยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พ.ศ. 2558-2562*. สืบค้นจาก <http://www.mots.go.th>
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (25 เมษายน 2562). *รายงานประจำปีการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2560*. สืบค้นจาก <http://tourismthailand.org>
- เจตน์สฤกษ์ สันขพันธ์ และคณะ. (2559). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการตลาดน้ำคลองแหอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]. *วารสารวิทยาการจัดการ*, 33(1), 25-50.
- ชลดา มงคลวนิช. (2559). ภาพลักษณ์ตลาดน้ำในสายตาของเยาวชนไทย มหาวิทยาลัยสยาม. *วารสารกระแสวัฒนธรรม*, 14(25), 44-57.
- ชลดา แสงมณี ศิริสาธิตกิจ. (2555). *การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวตลาดน้ำภาคใต้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน*. ปริญญาโท ปร.ด.(พัฒนศึกษา). กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (27 เมษายน 2562). *รายงานเศรษฐกิจและการเงินภาคใต้เดือนธันวาคม 2560*. สืบค้นจาก <http://www.bor.or.th>
- นงสมร พงษ์พานิช. (2554). การศึกษาปัญหาของการพูดภาษาอังกฤษในการสื่อสารด้วยวาจาของนิสิตคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา ตุลาคม 2550 ถึง กันยายน 2551 [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]. *วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 18(1), 85-97.
- ปัญญา วรรณชัย. (2553). *ความสามารถด้านการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบทางตรง*. ปริญญาโท ปร.ด.ม.(หลักสูตรและการสอน). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- มินตรา ไชยชนะ และคณะ. (2560). ปัญหาการสื่อสารของพนักงานต้อนรับในโรงแรมจังหวัดน่านในทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ. ในไกรฤกษ์ เชยชื่น (บรรณาธิการ). ราชชมงคลสร้างสรรค์กับนวัตกรรมที่ยั่งยืนสู่ประเทศไทย4.0. การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ครั้งที่ 9 (หน้า321-328). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล.
- รังสรรค์ จันดี๊ะ. (2541). *เอกสารประกอบการสอนวิชา ศท130 ภาษาไทย*. เชียงใหม่: คณะธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- เรวดี อาษานาม. (2537). *พฤติกรรมการสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา*. มหาสารคาม: สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- วัฒน์ บัญจัน. (2541). *ศาสตร์แห่งการใช้ภาษา*. กรุงเทพฯ: มิตรสยาม.
- วันวิสาข์ หมั่นจง. (2554). ปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการเป็นมัคคุเทศก์ของผู้ให้บริการข้อมูลด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์. ใน (บรรณาธิการ). บูรณาการงานวิจัยสู่การพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืน. การประชุมสัมมนาวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่17. (หน้า1213-1224). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- วรรณิ โสมประยูร. (2544). *การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2549). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (29 เมษายน 2562). *รายงานผลการตรวจสอบการดำเนินงานศูนย์อาชีวศึกษา2557*. สืบค้นจาก <http://libazz.com>
- สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ(2553). *ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: บางกอกบล๊อค.
- Bygate, Martin. (1991). *Speaking: Language Teaching, a Scheme for Teacher Education*. Oxford: Oxford University Press.
- Norman. (1988). *Chinese*. New York: Cambridge University Press.